

□ De natuur, die gun je iedereen

Arjen Schreuder

Minister hoopt op minstens één topervaring in de natuur voor alle kinderen

Natuurorganisaties trekken ten strijde tegen de vervreemding van de natuur bij jongeren. Veel kinderen denken dat spinazie à la crème in vierkante blokjes aan de struiken groeit.

Wat vroeger gewoon was, moet je nu stimuleren. Minister Cees Veerman: In het huidige onderwijs is de rol van de natuur over het algemeen minder geworden. En dus steunt de CDA-bewindsman van harte het initiatief van acht natuurorganisaties voor een nationaal offensief om kinderen weer dichterbij de natuur te brengen, onder meer via school.

Veerman kan zich goed vinden in de doelstelling die zij hebben afgesproken: dat alle kinderen in Nederland op redelijk korte termijn de mogelijkheid krijgen voor hun twaalfde jaar tenminste één topervaring in de natuur te hebben. Iets minder enthousiast is Veerman over het plan om scholen te verplichten lessen over de natuur te geven. Veerman: Er moet al zo veel in het onderwijs. Het gaat er vooral om de leerkrachten enthousiast te krijgen.

Zelf had Veerman ooit een onderwijzer die bij mooi weer de lessen afbrak. Dan zei hij: jongens we gaan niet rekenen, we gaan de natuur in. Ik was daar op zichzelf al erg blij mee omdat ik niet bijzonder goed in rekenen was. Maar ik heb ook genoten als wij vervolgens met een loep naar een luis mochten kijken, en een gevecht tussen luis en lieveheersbeestje konden gadeslaan.

Hoe anders is het nu. De lessen zijn theoretischer. En Veerman weet dat de jeugd veel en graag zit te gamen en te internetten. De afstand tussen natuur en jongeren is groot geworden. Hij hoopt nu op een herwaardering van de natuur door kinderen. Immers: Wie als kind de natuur heeft leren waarderen, zal er later ook beter voor zorgen.

Daarom laat Veerman nooit verstek gaan als er iets te presenteren valt op dit gebied: van een kinderexpeditie in een natuurgebied langs het Hollands Diep tot het begeleiden van de koningin tijdens een zoektocht naar insecten op een landgoed, bij de presentatie van een lesprogramma voor basisscholieren. Veerman: We moeten proberen weer belangstelling te wekken voor de kennis der natuur, want ook dat behoort tot de normen en waarden van deze samenleving. Het verrijkt je leven. Het eerste boek dat ik van mijn eigen spaargeld kocht was Met spiedend oog door de natuur van Franz Roedelberger. Dat boek heeft mijn interesse voor de natuur gewekt. Een koppel ganzen, eksters, het kan allemaal prachtig zijn. Je leert er ook de meedogenloosheid van de natuur door kennen, als je een torenvalk een muis of een zangvogeltje ziet pakken. Wij hebben de neiging al snel iets zielig te vinden, omdat we niet weten wat de rol van het prooidier in de kringloop is.

Het initiatief voor de nationale uitdaging om de jeugd de natuur in te jagen, komt van Thomas van Slobbe, directeur van Stichting wAarde, een natuurdenktank. Hij bracht een groot aantal natuurbeschermers bijeen om te praten over jongeren en natuur. De organisaties onderschrijven alle motieven om de aanval te openen. Vooral in het belang van het kind. Er zijn sterke indicaties dat kinderen die geen of bijna geen contact met natuur hebben daar grote nadelen van ondervinden. Daarbij wordt zelfs gedacht aan gedragsstoornissen zoals ADHD, aan fysiologische effecten zoals obesitas en suikerziekte en aan vergaande vervreemding van leefomgeving, eigen lichamelijke en zingeving, aldus het verslag van een bijeenkomst met vertegenwoordigers van onder meer het Natuurcollege van prinses Irene, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en het ministerie van LNV.

Thomas van Slobbe: Er wonen sinds kort meer mensen in de stad dan op het platteland. Steeds minder kinderen fietsen door de natuur als ze bijvoorbeeld naar school gaan. Bovendien is de natuur in de stad steeds verder weg komen te liggen. Vroeger ging je als stadskind na school in een bosje spelen, nu moet je eerst door tien nieuwbouwwijken heen. Dat leidt tot vervreemding van de natuur. Veel kinderen denken dat spinazie à la crème in vierkante blokjes aan de struiken groeit. Die vervreemding kan uitlopen op ontarding. Zonder contact met de natuur leren kinderen niet hun identiteit te ontdekken, ze missen de mogelijkheid om hun natuurlijke energie in te zetten.

Er is een sense of urgency onder natuurbeschermers. Kinderen moeten de mogelijkheid krijgen een topervaring in de natuur beleven, die waarde voor het leven heeft en bijblijft door de meestal zintuiglijke intensiteit. Zon topervaring geeft toegang tot een andere manier van leven, ervaren en zijn. Een topervaring is veel meer dan een incidentele gebeurtenis; het heeft waarde voor het leven en wordt ook als zodanig erkend en herkend. Het onderwijs kan daarbij helpen.

Eén van de pleitbezorgers daarvan is Herman Wijffels, oud-voorzitter van de Sociaal-Economische Raad en voorzitter van Natuurmonumenten. Wijffels vertrekt binnenkort naar de Wereldbank. Wijffels: In het Nederlandse onderwijs heeft de laatste dertig, veertig jaar vooral de hoofdfunctie geprevaleerd. Kinderen worden vooral op cerebrale functies aangesproken. Er zijn kinderen die zich daar niet bij thuis voelen, die zich op een andere manier ontwikkelen dan via het hoofd. Op excursies in de natuur zie je soms kinderen die in een klas onuitstaanbaar worden gevonden, maar die zich daar geweldig ontplooiën en dan juist heel goed in een groep passen.

Contact met de natuur is nodig om te overleven. Wijffels zegt dat de natuurbeweging daarin een slag heeft moeten maken. Thomas van Slobbe spreekt zelfs van een salto mortale. Wijffels: De afgelopen honderd jaar hebben de natuurorganisaties vooral gestreden tegen de expansiedrift van de mens om de natuur te behouden. Inmiddels is duidelijk dat de mens zonder de natuur niet kan overleven. Wij moeten niet de natuur beschermen om de natuur, maar om een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de samenleving. Als wij op deze aarde willen overleven, dan is het van groot belang dat wij jongeren hierbij betrekken, met name de grote groepen die leven in beton en asfalt en geen flauwe notie hebben van natuurlijke processen.

De dankbaarheid van de jongeren is doorgaans groot. Wijffels: De natuur gun je iedereen. Die opent een luik dat anders gesloten blijft. Het is een schatkamer die we willen laten zien. Wijffels praat enthousiast over de heilzame werking van zorgboerderijen en healing hospitals, ziekenhuizen met uitzicht op de natuur, en vertelt over een indringende ervaring die hij had bij het openen van een zorgboerderij van Natuurmonumenten. Hij schonk bij die gelegenheid een kalf aan de geestelijk gehandicapte jongeren die daar aan het werk zijn.

Wijffels: Er kwam een jongen op me af. Die sloeg zijn armen om me heen. En liet me niet meer los. Ik had kennelijk iets in hem geraakt. Want daar gaat het uiteindelijk om: mensen laten leven volgens hun eigen waardigheid.

Als wij op deze aarde willen overleven, dan is het van groot belang dat wij jongeren bij de natuur betrekken

Datum: 28-09-2006
Sectie: Binnenland
Pagina: 02
**Foto-
onderschrift:** Kinderkamp in de bossen bij Hoenderloo. Zonder contact met de natuur leren kinderen niet hun identiteit te ontdekken.
Trefwoord: Natuur en milieu; Jeugd
Persoon: Cees Veerman

Op dit artikel rust auteursrecht van NRC Handelsblad B.V. in opdracht van de redactie en de auteur